

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till ändring av vissa lagar till följd av avskaffandet av systemet med riksdagens elektor

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att vissa bestämmelser som gäller de val som förrättas av riksdagens elektor

De föreslagna ändringarna gäller valet av Finlands delegation i Nordiska rådet, Finlands delegation i Europarådet, statens säkerhetsfonds fullmäktige, Rundradion Ab:s förvaltningsråd och Riksdagsbibliotekets styrelse. Valet av dessa organ skall enligt förslaget alltid förrättas i riksdagens plenum.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 mars 2000, samtidigt som den nya grundlagen.

MOTIVERING

1. Nuläge och behovet av ändringar

Riksdagen väljer förutom sina utskott också andra organ och företrädare. Sådana är bl.a. statsrevisorerna, bankfullmäktige, Finlands Banks revisorer, riksdagens revisorer, folkpensionsanstaltens fullmäktige, Finlands delegation i Nordiska rådet, Finlands delegation i Europarådet, Finlands delegation i den parlamentariska generalförsamlingen i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, Rundradion Ab:s förvaltningsråd, statens säkerhetsfonds fullmäktige, Riksdagsbibliotekets styrelse samt de sex ledamöter av riksätten som riksdagen väljer.

Dessa organ väljs i dag av riksdagen i plenum genom enhälliga val på basis av överenskomna kandidater, varvid i plenum endast beslutas om de personer som valts. Förfarandet grundar sig på de bestämmelser som ändrades 1995 (338-341/1995) och genom vilka tillsättandet, när valet är enhälligt, överfördes från riksdagens elektorer till plenum. Det ansågs som ett onödigt tungt och stelt förfarande att sammankalla elektorerna för att fastställa resultatet av enhälliga val. Enligt de 1995 ändrade bestämmelserna förrättar riksdagens elektorer val endast om riksdagen inte kan komma överens om dem som skall väljas. Valet förrättas enligt proportionellt valsätt. I praktiken har vid förhandlingarna mellan riksdagsgrupperna nästan undantagslöst nåtts ett resultat som lett till ett enhälligt val.

Enligt 39 § riksdagsordningen utser riksdagen vid valperiodens första riksdag minst 45 elektorer för att förrätta val av utskott och organ. Elektorerna sammanträder vid behov. Eftersom alla val av organ under de senaste åren har varit enhälliga, har elektorerna sammankommit endast till ett konstituerande möte i början av valperioden.

Enligt Finlands nya grundlag (731/1999), som stadfästes den 11 juni 1999, avskaffas det särskilda organet riksdagens elektorer. Av de orsaker som anförts ovan ansågs det inte längre nödvändigt att ha ett särskilt organ som förrättar val, utan alla val kan förrättas i riksdagens plenum. Enligt 37 § 2 mom. grundlagen förrättas valet av utskott och andra organ i riksdagens plenum. Om valet inte är enhälligt, förrättas det enligt

proportionellt valsätt. Nödvändiga bestämmelser om valförfarandet meddelas i valstadgan för riksdagen, som antas av riksdagen.

På grund av att systemet med riksdagens elektorer avskaffas måste ändringar göras i bestämmelserna i vissa lagar där det föreskrivs om val som förrättas av elektorerna. En del av bestämmelserna om elektorerna ses över i samband med vissa andra reformprojekt. I denna regeringsproposition har man samlat sådana förslag till ändringar som inte ingår i andra beredningsprojekt.

2. De föreslagna ändringarna

I propositionen föreslås att bestämmelserna om val av Finlands delegation i Nordiska rådet, Finlands delegation i Europarådet, statens säkerhetsfonds fullmäktige, Rundradion Ab:s förvaltningsråd och Riksdagsbibliotekets styrelse skall ändras så att de överensstämmer med den nya grundlagen. Det föreslås att bestämmelserna om val som förrättas av riksdagens elektorer skall strykas i de lagar som gäller dessa organ, eftersom systemet med elektorer avskaffas enligt den nya grundlagen. Det föreslås att de ovan nämnda organen alltid skall väljas i riksdagens plenum. De föreslagna ändringarna är till sin natur lagtekniska.

I propositionen föreslås att 1 § 1 mom. lagen om Finlands delegation i Nordiska rådet (170/1960), 1 § lagen om Finlands delegation i Europarådet (354/1989), 4 § 1 mom. lagen om statens säkerhetsfond (379/1992), 5 § 2 mom. lagen om Rundradion Ab (1380/1993) och 3 § 1 mom. lagen om Riksdagsbiblioteket (983/1984) skall ändras.

Det är inte nödvändigt att i de lagar som gäller organen ta in bestämmelser om förrättandet av val, eftersom sådana finns i 37 § i den nya grundlagen och i valstadgan för riksdagen.

Det föreslås samtidigt att omnämmandet av att organen väljs vid lagtima riksdag skall strykas ur 1 § lagen om Finlands delegation i Nordiska rådet (170/1960) och ur 1 § lagen om Finlands delegation i Europarådet (354/1989). Den nya grundlagen innehåller inte längre bestämmelser om urtima riksdag. Det finns inte längre något behov av sådana,

eftersom riksmötet enligt huvudregeln fortgår till dess följande riksmöte sammanträder, och riksmötet kan sammankallas på nytt också efter det att riksdagen under valperiodens sista riksmöte har beslutat att avsluta arbetet. Indelningen i lagtima och urtima riksdag slopas således.

I propositionen föreslås att också språkdräkten i vissa bestämmelser skall ändras.

3. Propositionens verkningar

Propositionen har inga betydande verkningar i fråga om organisation eller ekonomi. Valen av de organ som riksdagen utser har under de senaste årtiondena nästan undantagslöst varit enhälliga, varför riksdagens elektorer i praktiken endast har sammankommit till ett konstituerande möte i början av valperioden. När elektorerna inte längre finns väljs organen alltid i riksdagens plenum. Propositionen medför således inga betydande ändringar i nuvarande praxis. När det särskilda organet, som blivit onödigt, dras in blir riksdagens organisation klarare.

4. Beredningen av propositionen

Justitieministeriet tillsatte den 27 augusti 1997 en arbetsgrupp med uppgift att utreda dels det behov av ändringar som projektet Grundlag 2000 föranleder i den övriga lagstiftningen, dels de arrangemang för ikraftträdandet och de övergångsarrangemang som hänför sig till den nya grundlagen. Arbetsgruppen överlämnade sin promemoria den 12 november 1998 (Uusi perustuslaki ja lainsäädännön muutostarpeet. Justitieministeriets lagberedningsavdelnings publikation 1/1999). Promemorian innehöll bl.a. ett utkast till en regeringsproposition med förslag till ändring av vissa lagar till följd av avskaffandet av systemet med riksdagens elektorer. Utlåtanden om arbetsgruppens prome-

moria erhöles från alla ministerierna, justiti kanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman. Utlåtandena innehöll inga anmärkningar med anledning av utkastet till den för handen varande propositionen.

Regeringens proposition har beretts som tjänstearbete vid justitieministeriet på basis av förslaget av justitieministeriets arbetsgrupp.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Hänvisningar till val som förrättas av riksdagens elektorer finns också i andra bestämmelser än de som ingår i denna regeringsproposition. Dylika bestämmelser finns förutom i riksdagsordningen och i arbetsordningen för riksdagen också i valstadgan för riksdagen (18.2.1983) och i riksdagens räkenskapsstadga (460/1988) samt i lagen om riks rätten (273/1922). Riksdagsordningen, lagen om riks rätten och arbetsordningen för riksdagen upphävs i samband med att den nya grundlagen träder i kraft. I den nya arbetsordningen för riksdagen (se TKF 1/1999 rd) skall inte längre ingå bestämmelser om riksdagens elektorer. Likaså har man för avsikt att ändra valstadgan för riksdagen och riksdagens räkenskapsstadga så att de överensstämmer med den nya grundlagen och den nya arbetsordningen för riksdagen.

6. Ikraftträdande

Lagförslagen hänför sig direkt till Finlands nya grundlag. Lagarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2000, samtidigt som den nya grundlagen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av 1 § lagen om Finlands delegation i Nordiska rådet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 1 april 1960 om Finlands delegation i Nordiska rådet (170/1960) 1 § 1 mom., sådant det lyder i lag 921/1986, som följer:

1 § Riksdagen väljer vid varje riksmöte inom sju dagar från dess öppnande inom sig aderton medlemmar och lika många suppleanter	till Nordiska rådet. _____ Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.
---	--

2.

Lag**om ändring av 1 § lagen om Finlands delegation i Europarådet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 april 1989 om Finlands delegation i Europarådet (354/1989) 1 § som följer:

1 §

Val av ombud

Riksdagen väljer vid varje riksmöte inom sig fem ombud och lika många suppleanter till Europarådets parlamentariska församling. _____	Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.
--	--

3.

Lag**om ändring av 4 § lagen om statens säkerhetsfond**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 30 april 1992 om statens säkerhetsfond (379/1992) 4 § 1 mom., sådant det lyder i lag 245/1996, som följer:

4 §

Statens säkerhetsfonds fullmäktige

Fondens verksamhet och användningen av bankstödet övervakas av statens säkerhetsfonds fullmäktige, som har nio ledamöter. Fullmäktige utses av riksdagen vid valperio-

dens första riksmöte. Fullmäktiges mandattid börjar så snart valet har förrättats och fortgår till dess val av ledamöter i följande fullmäktige förrättas.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

4.

Lag**om ändring av 5 § lagen om Rundradion Ab**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 22 december 1993 om Rundradion Ab (1380/1993) 5 § 2 mom., sådant det lyder i lag 340/1995, som följer:

5 §

Förvaltningsrådet

Riksdagen väljer medlemmarna i förvaltningsrådet vid valperiodens första riksmöte. De inleder sitt uppdrag så snart valet har förrättats, och deras uppdrag pågår till dess val av medlemmar i följande förvaltningsråd

förrättas. Till medlemmar i förvaltningsrådet skall väljas personer som är förtrogna med vetenskap, konst, kulturarbete samt näringslivet och ekonomiska frågor samt personer som företräder olika samhälls- och språkgrupper.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

5.

Lag**om ändring av 3 § lagen om Riksdagsbiblioteket**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 28 december 1984 om Riksdagsbiblioteket (983/1984) 3 § 1 mom., sådant det lyder i lag 341/1995, som följer:

3 §

Riksdagsbibliotekets förvaltning sköts av bibliotekets styrelse, som har åtta medlemmar. Till styrelsen väljer riksdagen fem riksdagsledamöter, av dem en till ordförande och en till vice ordförande, samt bland dem som avses i 2 mom. eller bland andra tre personer som står utanför riksdagen och av

vilka en är sakkunnig inom statsförvaltningen, en inom den rättsvetenskapliga forskningen och en inom den statsvetenskapliga forskningen. Likaså väljer riksdagen personliga suppleanter för styrelsemedlemmarna.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

Helsingfors den 14 oktober 1999

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Justitieminister *Johannes Koskinen*

1.

Lag**om ändring av 1 § lagen om Finlands delegation i Nordiska rådet**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 1 april 1960 om Finlands delegation i Nordiska rådet (170/1960) 1 § 1 mom., sådant det lyder i lag 921/1986, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Till medlemmar i Nordiska rådet utser varje *lagtima riksdag* inom sju dagar från riksdagens öppnande inom sig aderton medlemmar samt motsvarande antal suppleanter. Valet förrättas av riksdagen, om den är enig om valet. Kan riksdagen inte komma överens om dem som skall väljas, förrättas valet av riksdagens elektor. Är elektorerna inte eniga om valet, skall detta förrättas med iakttagande av proportionellt valsätt.

Förslagen lydelse

1 §

Riksdagen väljer vid varje riksmöte inom sju dagar från dess öppnande inom sig aderton medlemmar och lika många suppleanter till Nordiska rådet.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

2.

Lag**om ändring av 1 § lagen om Finlands delegation i Europarådet**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 28 april 1989 om Finlands delegation i Europarådet (354/1989) 1 § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Val av ombud

Riksdagen väljer vid varje *lagtima riksdag* inom sig fem ombud och lika många suppleanter till Europarådets parlamentariska församling.

Förslagen lydelse

1 §

Val av ombud

Riksdagen väljer vid varje riksmöte inom sig fem ombud och lika många suppleanter till Europarådets parlamentariska församling.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

Valet förrättas av riksdagen, om den är enig om valet. Kan riksdagen inte komma överens om dem som skall väljas, förrättas valet av riksdagens elektorerna. Är elektorerna inte eniga, skall valet förrättas med iakttagande av proportionellt valsätt.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

3.

Lag**om ändring av 4 § lagen om statens säkerhetsfond**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 30 april 1992 om statens säkerhetsfond (379/1992) 4 § 1 mom., sådant det lyder i lag 245/1996, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

4 §

4 §

*Statens säkerhetsfonds fullmäktige**Statens säkerhetsfonds fullmäktige*

Fondens verksamhet och användningen av bankstödet övervakas av statens säkerhetsfonds fullmäktige, som har nio ledamöter. Fullmäktige utses av valperiodens första riksdag. Deras uppdrag börjar så fort valet har förrättats och fortgår till dess val av nya ledamöter i fullmäktige verkställs. *Om riksdagen inte kan enas om vem skall utses, förrättas valet av riksdagens elektorerna. Om elektorerna inte är enhälliga om valet, förrättas det enligt proportionellt valsätt.*

Fondens verksamhet och användningen av bankstödet övervakas av statens säkerhetsfonds fullmäktige, som har nio ledamöter. Fullmäktige utses av riksdagen vid valperiodens första riksmöte. *Fullmäktiges mandattid börjar så snart valet har förrättats och fortgår till dess val av ledamöter i följande fullmäktige förrättas.*

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

4.

Lag**om ändring av 5 § lagen om Rundradion Ab**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 22 december 1993 om Rundradion Ab (1380/1993) 5 § 2 mom., sådant
det lyder i lag 340/1995, som följer:

*Gällande lydelse**Förslagen lydelse*

5 §

Förvaltningsrådet

Riksdagen väljer medlemmarna i förvaltningsrådet vid valperiodens första riksdag. De inleder sitt uppdrag så snart val har förrättats och deras uppdrag pågår tills val av nya medlemmar i förvaltningsrådet har förrättats. *Om riksdagen inte kan komma överens om dem som skall väljas, förrättas valet av riksdagens elektor. Om elektorerna inte är eniga om valet, skall det ske med tillämpning av proportionellt valsätt.* Till medlemmar i förvaltningsrådet skall väljas personer som är förtrogna med vetenskap, konst, kulturarbete samt näringslivet och ekonomiska frågor samt personer som företräder olika samhälls- och språkgrupper.

Riksdagen väljer medlemmarna i förvaltningsrådet vid valperiodens första riksmöte. De inleder sitt uppdrag så snart valet har förrättats, och deras uppdrag pågår till dess val av medlemmar i följande förvaltningsråd förrättas. Till medlemmar i förvaltningsrådet skall väljas personer som är förtrogna med vetenskap, konst, kulturarbete samt näringslivet och ekonomiska frågor samt personer som företräder olika samhälls- och språkgrupper.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

5.

Lag**om ändring av 3 § lagen om Riksdagsbiblioteket**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 december 1984 om Riksdagsbiblioteket (983/1984) 3 § 1 mom., sådant det lyder i lag 341/1995, som följer:

*Gällande lydelse**Förslagen lydelse*

3 §

3 §

Riksdagsbibliotekets förvaltning handhas av bibliotekets styrelse, som har åtta medlemmar. Till medlemmar väljer riksdagen

Riksdagsbibliotekets förvaltning sköts av bibliotekets styrelse, som har åtta medlemmar. Till styrelsen väljer riksdagen fem riks-

Gällande lydelse

fem riksdagsmän, av dem en till ordförande och en till vice ordförande, samt bland dem som avses i 2 mom. eller bland andra tre personer som står utanför riksdagen och av vilka en företräder sakkunskapen inom statsförvaltningen, en den rättsvetenskapliga och en den statsvetenskapliga forskningen. Om riksdagen inte kan komma överens om dem som skall väljas förrättas valet av riksdagens elektor. Om elektorerna inte är eniga om valet verkställs valet med iakttagande av proportionellt valsätt. På samma sätt väljs personliga suppleanter för styrelsemedlemmarna.

Föreslagen lydelse

dagsledamöter, av dem en till ordförande och en till vice ordförande, samt bland dem som avses i 2 mom. eller bland andra tre personer som står utanför riksdagen och av vilka en är sakkunnig inom statsförvaltningen, en inom den rättsvetenskapliga forskningen och en inom den statsvetenskapliga forskningen. Likaså väljer riksdagen personliga suppleanter för styrelsemedlemmarna.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.